

Kulturskoletilsatte og pedagogisk kompetanse

Kai Lennert Johansen

Høgskolen i Nord-Trøndelag
Utredning nr 41

Steinkjer 2002

Kulturskoletilsatte og pedagogisk kompetanse

Kai Lennert Johansen

Høgskolen i Nord-Trøndelag

Utredning nr 41

Avdeling for sykepleier-, ingeniør- og lærerutdanning

ISBN 82-7456-308-5

ISSN 0809-1706

Steinkjer 2002

FORORD

Denne utredningen er skrevet på grunnlag av et oppdrag fra Kommunenes Sentralforbund (KS). Utredningen er et forprosjekt i forhold til videre beslutninger om etter- og videreutdanning for kulturskoletilsatte i pedagogikk og (fag)didaktikk. Den kan forhåpentligvis også gi ideer til utdanning for andre lærergrupper tilsatt i kommuner og fylkeskommuner som mangler pedagogisk kompetanse.

Spørreundersøkelsen jeg har gjort blant kulturskoletilsatte i region Midt-Norge har vært viktige i dette arbeidet. Jeg vil derfor takke alle som har bidratt med sine svar.

Levanger, desember 2002

Kai Lennert Johansen

SAMMENDRAG

Rapporten er laget på grunnlag av et ønske fra Kommunenes sentralforbund om å klargjøre muligheter for ulike utdanningstilbud i pedagogikk for ulike yrkesutøvere i kommunene som trenger slik utdanning for bl.a. å kunne få fast tilsetting eller høyere lønn. I denne sammenhengen er kulturskolelærere uten formell pedagogisk utdanning spesielt nevnt, og fokus er rettet mot denne gruppen i denne utredningen.

Gjennom en spørreundersøkelse blant kulturskoletilsatte i Midt-Norge kommer det klart fram at mange ønsker et utdanningstilbud innenfor pedagogikk og fagdidaktikk. Ønsket om slik utdanning begrunnes med et generelt behov for etterutdanning, økt kompetanse, mulighet for høyere lønn og fast tilsetting.

Undersøkelsen avdekker samtidig at de fleste ønsker et tilbud som er desentralisert, modulbasert, er organisert i form av enkeltsamlinger og er basert på bruk av IKT.

Utredningen klargjør eksisterende utdanningsveier for studerende som ønsker full lærerkompetanse, og tar særlig for seg det praktisk pedagogiske utdanningstilbudet innenfor ulike kunstfag som finnes ved en rekke av våre utdanningsinstitusjoner. Samtidig refereres og drøftes mål og innholdsmomenter i gjeldende rammeplan for praktisk pedagogisk utdanning (PPU).

Utredningen tar opp sentrale spørsmål omkring kompetansebegrepet og den nye kompetansereformen, og tar spesielt for seg de ulike kompetansekrav som stilles for tilsetting i ¹kulturskole, grunnskole og videregående skole. Den store forskjellen her er at det formelt sett bl.a. ikke stilles formelle krav til pedagogisk utdanning for tilsetting i kulturskole.

Videre trekkes det opp skillelinjer mellom etter- og videreutdanning, og en klargjøring av at praktisk pedagogisk utdanning er en del av ei lærerutdanning og ikke en videreutdanning.

I tråd med oppdraget for utredningen skisseres en mulig modulbasert fagplan i praktisk pedagogisk utdanning for kulturskolelærere, der det også er lagt inn muligheter for etterutdanningsenheter innenfor de ulike modulene.

I kapittel 8 klargjøres de økonomiske konsekvenser for lærere/studenter fra kulturskolene som ønsker å ta en PPU-utdanning, og i siste kapittel spilles de utfordringer utredningen peker på over til utdanningsinstitusjoner som gir PPU-tilbud, til Norsk kulturskoleråd og til oppdragsgiver, Kommunenes sentralforbund, som alle kan spille viktige roller i den videre utvikling.

¹ I denne utredningen brukes både betegnelsen *musikk- og kulturskole* og *kulturskole*.

INNHALDSFORTEGNELSE

Forord	1
Sammendrag	2
Innholdsfortegnelse	3
1 Innledning	4
1.1 Bakgrunn	4
1.2 Klargjøring	4
1.3 Utredningens oppbygging	5
2 Spørreundersøkelse	6
2.1 Utforming av spørreskjema	6
2.2 Valg av målgruppe	6
2.3 Spørreskjema som indikator	6
2.4 Hvorfor/hvorfor ikke ta imot et slikt utdanningstilbud?	7
2.5 Konklusjoner	9
3 Eksisterende utdanningsveier	10
3.1 Praktisk pedagogisk utdanning (PPU)	10
3.1.1 Formål og egenart	11
3.1.2 Opptak	11
3.1.2 Oppbygging, innhold og organisering	12
4 PPU-aktører og program	14
4.1 Oversikt over aktører som gir tilbud i praktisk pedagogisk utdanning	14
4.2 Presentasjon av noen aktører og deres program	16
4.2.1 Fleksibel PPU (FPPU), NTNU	16
4.2.2 Deltidsstudium i Praktisk Pedagogisk Utdanning, Høgskulen Stord/Haugesund (HSH)	18
5 Kompetanse og kompetansekrav	20
5.1 Kompetanse	20
5.2 Kompetansereformen	21
5.3 Kompetansekrav for grunnskole og videregående skole	22
5.4 Kompetansekrav for musikk- og kulturskole	23
6 Mot nye utdanningstilbud	24
7 Skisse av en modulbasert fagplan i PPU for kulturskolelærere	25
7.1 Grunnlag	25
7.2 Mål, målområder og innhold	26
7.3 Arbeidsmåter og undervisningsformer	28
7.4 Organisering	30
7.5 Veiledning og vurdering	30
8 Finansiering	32
9 Sluttord	33
Litteratur	34
Vedlegg 1: Brev til rektor	35
Vedlegg 2: Spørreskjema	36

1 Innledning

1.1 Bakgrunn

Rådgiver Odd Eikemo i Arbeidsgiveravdelingen i KS søkte for to år siden internt i KS om midler til

...et forprosjekt for å utrede behovet for og utvikle undervisningsmetoder og –former i forbindelse med å gi personer som utfører pedagogisk arbeid i kommuner og fylkeskommuner nødvendig pedagogisk kompetanse.

Kommunenes Sentralforbund er kjent med at det er et behov for desentraliserte tilbud i praktisk pedagogikk.

Dette gjelder spesielt for lærere i grunn- og videregående skole som har grundig faglig bakgrunn, men som tilsettes som ufaglærte fordi de mangler formell kompetanse i pedagogikk.

Videre gjelder det lærere, tilsatt ved kommunale musikk- og kulturskoler. Selv om utdanningen, hva gjelder musikkområdet, i den seinere tid er blitt bedre utbygget, er det fortsatt mange av denne lærergruppen som mangler formell pedagogisk kompetanse. Med utvidelse av tilbudene til også å gjelde andre kunstformer enn musikk, blir det innenfor dette skoleslaget svært mange som ikke har noen formell pedagogisk kompetanse.

Kommunenes Sentralforbund har vært i kontakt med Trondheim kulturskole v/ rektor som er svært interessert i å være med på en utvikling av tilbud til "ufaglærte" lærere ved dette skoleslaget.

Søknaden ble innvilget, og jeg ble kontaktet våren 2002 med forespørsel om å gjennomføre dette forprosjektet innen årets utgang.

1.2 Klargjøring

Jeg ble enig med dekan Rolf Diesen ved min avdeling og oppdragsgiver om at HiNT formelt skulle ta dette oppdraget. For HiNT's del så vi at utviklingen av et slikt pedagogisk tilbud vil ha interesse spesielt for oss ved å bygge på Praktisk-pedagogisk utdanning ved HiNT.

Jeg så imidlertid nødvendigheten av å klargjøre og delvis redusere omfanget av oppdraget. Dette kunne best gjøres i samarbeid med ei referansegruppe, og etter drøftinger med Eikemo om aktuelle personer, møtte følgende til møte i slutten av august:

Odd Eikemo (KS), Oddvin Vatlestad (Norsk Kulturskoleråd), Vidar Hjemås (Trondheim kommune, musikk- og kulturskolen), Svein Lyngstad (Musikernes Fellesorganisasjon, vararepresentant for Terje Adde) og Kai Lennert Johansen.

Jeg la fram mine synsmåter, og vi samlet oss om at forprosjektet skulle ha to hovedinnfallsvinkler:

1. En spørreundersøkelse blant kulturskolelærere i region Midt-Norge (Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag og Møre og Romsdal) for bl.a. å registrere behovet og interessen for en kompetansegivende utdanning med hovedvekt på det pedagogiske feltet.

2. Framlegg til en modulbasert fagplan på 60 studiepoeng for kulturskolelærere.

Gruppen så det som viktig å lage studietilbud som er attraktive, tilgjengelige, kompetansegivende, og som kan gi grunnlag for fast tilsetting og bedre lønn.

Rapporten må også peke på kostnader og muligheter for finansiering av en slik videreutdanning, bl.a. i form av statlige midler, arbeidsgivermidler, etc.

1.3 Utredningens oppbygging

I kapittel 2 redegjør jeg for spørreundersøkelsen, gjennomføring og resultater. I kapittel 3 tar jeg for meg eksisterende utdanningsveier innenfor praktisk-pedagogisk utdanning og går noe inn på oppbygging, organisering og innhold.

I kapittel 4 trekker jeg fram ulike PPU-aktører og noen aktuelle utdanningsprogram, mens jeg i kapittel 5 ser nærmere på kompetansebegrepet og kompetansekrav.

I kapittel 6 klargjøres hva som ligger i etter- og videreutdanning, mens kapittel 7 i sin helhet er en skisse av en modulbasert fagplan i PPU for kulturskolelærere.

I kapittel 8 pekes det på hva en slik utdanning kan koste den enkelte lærer/student.

Kapittel 9 handler om hvem som kan forfølge de utfordringer som ligger i konklusjonene.

2 Spørreundersøkelse

2.1 Utforming av spørreskjema

Spørreundersøkelsens mål er å få kartlagt noe av behovet for en slik utdanning blant landets kulturskolelærere, og samtidig få med en del bakgrunnsvariabler (fag, tilsetningsforhold, utdanningsbakgrunn etc.) for å finne ut hvilken gruppe lærere som ønsker slik utdanning.

Jeg ønsket også å fange opp synspunkter på omfang og organisering av et eventuelt studium.

Et viktig poeng var å lage et så kortfattet og enkelt spørreskjema som mulig. (Skjema finnes som vedlegg 2, side 36.)

2.2 Valg av målgruppe

Etter en kort diskusjon i referansegruppen ble vi enige om å velge kulturskolene i region Midt-Norge (Møre og Romsdal, Sør- og Nord-Trøndelag) som grunnlag for spørreundersøkelsen. Vi ble også enige om å sende spørreskjemaet med både orientering om undersøkelsen og et eget orienteringsbrev til rektor (vedlegg 1, side 35) gjennom Norsk Kulturskoleråd for ikke minst å gi undersøkelsen en viss tyngde.

Antall kulturskoler i fylkene som er med i undersøkelsen, samt antall svarkommuner

	Antall kulturskoler	Antall svarkommuner
Møre og Romsdal	33	18
Sør-Trøndelag	23	19
Nord-Trøndelag	21	14
Sum	77	51

Det kom ikke så mange svar innen fristen den 7. oktober, til tross for en treukers frist. Det ble derfor sendt ut en påminnelse gjennom Kulturskolerådets e-mailnett. Senere var jeg nødt til å sende en ny e-mail til alle de skolene som ikke hadde avgitt noe svar, og først mot slutten av oktober hadde jeg fått inn det jeg vurderte som et tilfredsstillende antall svar.

Noen skoler meldte pr. e-mail eller telefon direkte til meg at de ikke hadde noen som var interessert i denne type etterutdanning, og at de derfor ikke ville sende inn noe skjema. Totalt har jeg mottatt 108 personlig utfylte spørreskjema.

Verd å merke seg er at ved enkelte kulturskoler har alle lærerne fylt ut skjema, mens ved andre har bare de lærerne som mangler pedagogisk kompetanse sendt inn skjema.

2.3 Spørreskjema som indikator

Svarene jeg har fått inn representerer ikke noe representativt utvalg statistisk sett. Svarene og min tolking av disse må derfor vurderes på det grunnlaget.

Poenget har for meg vært å få inn så mange svar og synspunkter som mulig fra kulturskolelærerne i region Midt-Norge, og derved få en indikator på interessen og motivasjonen for et slikt studium. Likeså har jeg vært interessert i å få vite hvilke grupper lærere som kan tenke seg et slikt studium, og hvilke organiseringsformer de eventuelt vil foretrekke.

Alle tall i undersøkelsen og de tolkninger og konklusjoner jeg har trukket må derfor vurderes mot denne bakgrunn.

2.4 Hvorfor/hvorfor ikke ta imot et slikt utdanningstilbud?

På det sentrale spørsmålet "Vil du være interessert i å søke på et slikt tilbud om det ble gitt i din region?" fordeler svarene seg slik:

Ja-svar	77 (71%)
Nei-svar	31 (29%)
Sum	108 (100%)

Nei-gruppen

Det er helt åpenbart at langt flere enn 31 kulturskolearbeidere *ikke* ønsker å ta imot et slikt utdanningstilbud. For det første har noen rektorer meldt inn det pr. brev, e-mail eller telefon. En rekke kulturskoler har heller ikke gitt noen som helst respons.

Det er imidlertid interessant å registrere hvorfor de 31 har svart som de har gjort. For det første har alle – med unntak av to – musikk som sitt fagområde. Ikke så overraskende, siden det er i musikkfaget en her til lands har hatt og har de beste tilbudene innenfor en helhetlig musikkpedagogisk utdanning.

Dette avspeiler seg også i årsaken(e) til at de ikke vil velge å ta et slikt utdanningstilbud (merk at flere har krysset av flere alternativer): De aller fleste krysser av for at de innehar nødvendig kompetanse (16), mens jobbsituasjon er et hinder for en del av dem (14). Noen oppgir familiære forhold eller andre forhold som årsak, mens kun tre nevner økonomi som hinder. To nevner at de er under utdanning, og tar praktisk pedagogisk utdanning (PPU) ved en høgscole dette studieåret.

Høy alder er også en grunn for ikke å ville ta et slikt studium.

8 av disse lærere har midlertidig eller annen tilsetting, og 23 har fast tilsetting.

23 av de 31 har høgscoleutdanning.

Ja-gruppen (77 lærere)

De aller fleste i denne gruppen (62) har musikkbakgrunn og underviser i musikk. Noen få har kombinasjon med annet fag som drama eller kunst og handverk, eller underviser i bare ett av de andre fagene.

Nesten halvparten av gruppen (35) har arbeidet mer enn 5 år i kulturskolen, og 37 av dem underviser mer enn 10 timer pr. uke.

Vi har med andre ord i hovedsak med en gruppe musikk lærere med bred undervisningserfaring å gjøre.

Interessant er det også å merke seg at hele 57 i gruppen har fast tilsetting, og altså er blitt vurdert som kompetente for stillingen.

Som vi ser av tabellen nedenfor er de fleste plassert i kodene Musikk- og kulturmedarbeider (6816) og Musikk- og kulturskolelærer (m/høgskole) (6814).

<i>Stillingskode</i>	<i>Antall</i>
Musikk- og kulturmedarbeider (6816)	36
Musikk- og kulturskolelærer (m/høgskole) (6814)	29
Øvrige	12
Sum	77

Gruppens utdanningsbakgrunn fordeler seg slik:

<i>Utdanningsbakgrunn</i>	<i>Antall</i>
Videregående skole	25
*Høgskole/universitet	45
Annen bakgrunn	7
Sum	77

* Minimum 10 vekttall eller 30 studiepoeng fra høgskole/universitet.

Vi ser at vi i hovedsak har med en velutdannet gruppe å gjøre, og når vi også vet at mange av disse har formell utdanning i pedagogikk og didaktikk eksempelvis gjennom sin fagutdanning ved konservatorium, er det interessant å registrere at hovedgrunnen for at de eventuelt vil være med på et slikt studium er en ren faglig interesse. Selvfølgelig krysser de gjerne også av på "Mulighet for høyere lønn", men motivasjonen for å lære mer pedagogikk og didaktikk knyttet til sin yrkesutøvelse synes å være høy.

Men selvfølgelig er det mange som mangler formell pedagogisk kompetanse. Flere gir derfor også uttrykk for i sine kommentarer at de imøteser oppstart av et slikt tilbud med stor glede.

Når det gjelder omfang på et slikt studium er interessen så å si delt på midten. De som ønsker 30 studiepoeng over et studieår, og som kommenterer det, begrunner det med muligheten for å kombinere studiet med jobb og familieliv. De ønsker heller ikke å ta opp mer studiegjeld.

Et springende punkt er imidlertid at dersom et slikt studium skal være kompetansegivende innenfor vårt utdanningssystem (grunnskole, videregående

skole), er eneste mulighet å lage studiet på basis av gjeldende *Rammeplan for Praktisk Pedagogisk Utdanning* (PPU). Den er tydelig på dette med omfang – her er det utelukkende snakk om 60 studiepoeng eller 20 vekttall (årsenhet). Den planen og de muligheter som ligger nettopp her finner vi i utredningens kapittel 7.

Retningsgivende for organisering av et slikt studium er også de relativt entydige svarene på de siste spørsmålene. Så å si alle er positive til et modulsystem. Det innebærer at studiet bør deles opp i selvstendige moduler. Derved kan studentene ta de moduler de ønsker, og slik dele opp studiet over flere år.

De aller fleste er også for et internettbasert studium, med samlinger på 3-5 dager eksempelvis i starten, midtveis og ved slutten. Innvendinger i kommentarene er at noen ikke vil bruke ukesslutt og helger til slike samlinger pga. spillejobber etc. Her spriker selvsagt ønskene.

Det er ytterst få som hevder at de ikke har tilgang på PC for å kunne følge et IKT-basert kurs.

Av kommentarer for øvrig framsetter enkelte spesielle temaer de ønsker skal inngå i studiet (f. eks. didaktikk/fagmetodikk for klaverundervisning), mens andre uttrykker forhåpninger om at et slikt studium må komme i gang snarest mulig og nærmest mulig deres hjemsted. Noen er naturlig nok opptatt av hva et slikt studium vil koste, ikke minst på bakgrunn av priser de kjenner fra mindre internettbaserte kurs ved ulike høyskoler.

Et poeng å merke seg er at flere nevner at de ønsker en slik pedagogisk kompetanse (tilsvarende PPU) for å kvalifisere seg for undervisning i grunnskolen. Her ligger vel også et økonomisk moment til grunn siden situasjonen fortsatt dessverre er slik at avlønningen i grunnskolen er høyere enn i kulturskolen de fleste steder her til lands.

2.5 Konklusjoner

- Om lag 70 prosent av kulturskolelærerne i region Midt-Norge som har svart på spørreskjemaet er motivert for et slikt studietilbud i en eller annen form (*Ja-gruppen*).

Om denne *Ja-gruppen* kan vi registrere at

- Mange ønsker generelt mer etterutdanning i pedagogikk og didaktikk
- Nesten alle underviser i musikk
- De fleste har mye undervisningserfaring
- Over 70 prosent har fast tilsetting
- Om lag 60 prosent har høyskoleutdanning
- Gruppens synspunkt er delt på midt med tanke på om videreutdanningsstudiet bør være på 30 eller 60 studiepoeng
- De aller fleste er for en modulbasert utdanning basert på enkelte (regionale) samlinger og undervisning via internett, altså IKT-basert.

3 Eksisterende utdanningsveier

For de som ønsker å arbeide som lærere eller pedagoger i barnehage, grunnskole, videregående opplæring eller voksenopplæring kreves solid profesjonell kompetanse. Alt etter hvilken retning en ønsker å kvalifisere seg for, finnes flere typer lærerutdanning:

- Førskolelærerutdanning (treårig)
- Allmennlærerutdanning (fireårig)
- Faglærerutdanning (treårig)
- Yrkesfaglærerutdanning (treårig)
- Praktisk-pedagogisk utdanning (ettårig)
- Samisk førskolelærerutdanning (treårig)
- Samisk allmennlærerutdanning (fireårig)

Mange kulturskolelærere har 3- eller 4-årig faglærerutdanning.

I dette studiet inngår både pedagogikk, fagdidaktikk og praksis ved siden av fagstudier.

Studiet kvalifiserer for undervisning i grunnskolen, i videregående skole, folkehøgskole, i ulike typer voksenopplæring og i annen frivillig opplæring som kulturskole, kor, korps mv.

3.1 Praktisk pedagogisk utdanning (PPU)

Praktisk-pedagogisk utdanning er en utdanning for studenter som har fullført ulike fagstudium ved høyskole eller universitet, eller har en annen yrkesutdanning kombinert med yrkesteorier og praksis fra yrkeslivet. Studiet omfatter pedagogikk, praksisopplæring og didaktikk innbefattet fagdidaktikk. Lærere som tar praktisk-pedagogisk utdanning har vanligvis i forkant en utdanning med stor grad av faglig fordypning.

Utdanningen kvalifiserer bl.a. for arbeid i grunnskolen, i videregående opplæring, voksenopplæring, frivillig opplæring som kulturskole, og i kulturlivets kor, korps mv.

All universitets- og høyskoleundervisning innenfor praktisk-pedagogisk utdanning må basere seg på *Rammeplan og forskrift for Praktisk-pedagogisk utdanning, fastsatt 1.07.99 av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet*. Denne rammeplanen er med andre ord utgangspunktet for alle fagplaner som utarbeides. Tilsvarende rammeplaner finnes også for de andre lærerutdanningene.

I 2003 ventes imidlertid en ny rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning. Planen er nettopp lagt ut til høring mens denne utredningen er i sin slutfase.

Som et grunnlag for det videre arbeid med denne utredningen ser jeg det som nødvendig å ta med noen hovedpunkter fra gjeldende rammeplan for å gi en innføring i type mål (ikke minst fagdidaktiske), strukturer og innhold.

3.1.1 Formål og egenart

Ifølge rammeplanen skal utdanningen primært gi pedagogisk, didaktisk og praktisk grunnlag for lærerarbeid i de respektive fag studenten har, eksempelvis musikk, kunst- og håndverk, dans eller drama.

Siktemålet er å utdanne lærere som kan legge til rette, planlegge, gjennomføre og vurdere undervisning og læring med basis i ulike forutsetninger hos elevene i samsvar med opplæringsloven og læreplanverk for de respektive skoleslag. Videre skal utdanningen utvikle evnen til å reflektere over og begrunne lærerens og skolens virksomhet i forhold til overordnede mål for opplæringen, til yrkes- og samfunnsliv og til fagenes og yrkenes egenart.

Med utgangspunkt i studentenes fagbakgrunn skal utdanningen fremme deres profesjonelle, personlige og sosiale utvikling og skape et solid grunnlag for læreryrket.

Rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning, KUF 1999: 27

Utdanningen er et praksisbasert og yrkesrettet studium, og skal preges av aktiv studentdeltaking der en tar i bruk studentenes erfaringer, kunnskaper, ferdigheter og holdninger for å utvikle deres kompetanse for læreryrket.

3.1.2 Opptak

For å bli tatt opp som student ved det praktisk pedagogiske studiet kan studentene ha gått ulike studieløp. Kort sagt kan vi si at det enten kreves allmennfaglig universitets- eller høgskoleutdanning eller en annen profesjonsrettet utdanning. En fullført treårig yrkesutdanning på videregående nivå og minimum to års yrkespraksis er en tredje vei.

For å komme inn på den praktisk-pedagogiske utdanningen ved Norges Musikkhøgskole (20 vektall/60 studiepoeng over 1 år) er f. eks. opptaksgrunnet i dag 3 års høgre utdanning med 30 vektall/90 studiepoeng i musikk.

²Departementet kan imidlertid dispensere fra opptakskravene.

² I nevnte høringsutkast for ny rammeplan av desember 2002, lagt ut på Norgesnettrådets nettsider, sies følgende om opptak:

Påbyggingsstudiet bygger på avsluttet bachelorgrad eller mastergrad, normalt med eksamen i to fag som kvalifiserer til å undervise i allmenne fag, og ett fag- eller yrkesområde som kvalifiserer for kunstoffag eller yrkesfag. Den enkelte PPU-institusjon fastsetter selv hvilke krav til faglig fordyping som kreves ved opptak og har også ansvaret for å vurdere søkerens fag- og yrkeskompetanse.

Her må vi merke oss at departementet med andre ord nå gir den enkelte utdanningsinstitusjon myndighet til å vurdere søkerens kvalifikasjoner og kompetanse for opptak.

3.1.3 Oppbygging, innhold og organisering

Studiet er på 60 studiepoeng tilsvarende en årsenhet. Fagfordelingen er slik:

Pedagogikk	30 studiepoeng
(Fag)didaktikk	30 ”

I tillegg skal studentene ha 12 – 14 uker praksisopplæring.

Pedagogikk

Pedagogikkstudiet skal bidra til at studentene får økt forståelse for hvordan barn, unge og voksne utvikler kunnskaper, ferdigheter og holdninger – og hvordan dette skjer i et samspill mellom individuelle og samfunnsmessige forhold.

Innholdet er ordnet i seks målområder:

- Læring og utvikling
- Samfunnsoppgaver og verdigrunnlag
- Planlegging, gjennomføring og vurdering av undervisning og læring
- Organisering og ledelse av læring
- Etikk og yrkesidentitet
- Forsøks- og utviklingsarbeid

Rammeplanen har detaljerte beskrivelser av innholdet innen de ulike målområdene, og studie- og fagplanene som er utviklet rundt omkring bygger i stor grad på rammeplanen.

Fag- og yrkesdidaktikk

Hovedinnholdet i dette målområdet tar sitt utgangspunkt i spørreordene *Hva*, *Hvorfor* og *Hvordan*. Problemstillingene omfatter *hva* innholdet i et fag/yrke er, *hvorfor* en arbeider med faget/yrket, og *hvordan* en arbeider med faget/yrket.

Ved Norges musikkhøgskole er fagdidaktikken bygd opp med en obligatorisk og en valgdelt:

- didaktikk for allmenn musikkopplæring (obligatorisk, 5vt/15sp)
- didaktikk for instrumental-, vokal- og ensembleundervisning (valg I, 5vt/15sp)
- didaktikk for musikkteoretiske fag (valg II, 5vt/15sp)

I rammeplanen er fagdidaktikken bygd opp med fem målområder:

- Musikkpedagogisk grunnlagstenkning
- Planarbeid
- Lærestoff og arbeidsformer
- Tilpasset opplæring
- Vurdering og veiledning

I Studieplanen for PPU ved Norges musikkhøgskole finner vi følgende innhold under de ulike målområdene i didaktikkdelen for allmenn musikkopplæring:

MUSIKKPEDAGOGISK GRUNNLAGSTENKNING

Innholdet i dette målområdet utgjøres av lærestoff og drøftinger omkring legitimering av musikkpedagogisk virksomhet

- musikkpedagogiske hovedretninger og musikkpedagogikkens historie
- musikk sosiologiske og -antropologiske aspekter, relevante for musikkpedagogisk virksomhet
- musikkestetikk og -filosofiaspekter, relevante for musikkpedagogisk virksomhet
- musikk som undervisningsfag

PLANARBEID

Innholdet i dette målområdet omfatter lærestoff og drøftinger omkring

- undervisningsplanlegging i grunnskolen
- lokal læreplantilpassning
- lokalt utviklingsarbeid
- tverrfaglig undervisning og prosjektarbeid

LÆRESTOFF OG ARBEIDSFORMER

Innholdet i dette målområdet omfatter lærestoff og drøftinger omkring

- metodeverker og undervisningsrepertoar
- arbeid med begrepsdanning, lytting, gehørtrening og musikkorientering
- arbeid med improvisasjon
- arbeid med å musisere, danse, komponere og lytte
- bruk av ulike instrumenter i musikkundervisningen

TILPASSET OPPLÆRING

Innholdet i dette målområdet omfatter lærestoff og drøftinger omkring

- differensiert undervisning innenfor klassens ramme
- musikkundervisning for elever med en annen kulturbakgrunn
- musikkundervisning for elever med spesielle behov
- musikkundervisning for elever med særlige forutsetninger

VURDERING OG VEILEDNING

Innholdet i dette målområdet omfatter lærestoff og drøftinger omkring

- ulike former for veiledning og vurdering i grunnskolefaget musikk
- vurderingsordninger og karaktersetning
- yrkesetikk

De fleste studiesteder som tilbyr PPU i allmennfag er ettårige, og krever følgelig at studentene studerer på heltid. PPU-studiene innen yrkesfag er derimot toårige, og enkelte av dem tilbyr også utdanning i estetiske fag.

Her kan jeg eksempelvis nevne at HiNT, som tilbyr en PPU i yrkesfag over to år, dette året har en gruppe dramastudenter, formgivings- og musikkstudenter.

Et vesentlig poeng for denne utredningen er at svært mange studiesteder som tilbyr PPU har ei utdanning som går over to år, og derved gir muligheten for studentene til å være i jobb og studere samtidig.

NTNU, Program for lærerutdanning, har laget et studietilbud kalt *Fleksibel PPU for allmennfag og yrkesfag (FPPU)*. Dette er et fjernundervisningstilbud over to år (60 studiepoeng/20 vekttall) basert på bruk av Internett, e-mail og sentrale og lokale samlinger. FPPU er primært et tilbud til personer som har fullført en universitets- eller fagutdanning og er i en undervisningsstilling, men mangler undervisningskompetanse (PPU) i sine fag. Dette undervisningstilbudet vil jeg komme tilbake til i kap. 4.2.1.

4 PPU – Aktører og program

4.1 Oversikt over aktører som gir tilbud i praktisk pedagogisk utdanning

Av de 30 universitet og høyskoler vi har her til lands, er det ifølge *Nasjonalt råd for lærerutdanning* hele 25 utdanningsinstitusjoner som gir et tilbud innen PPU. Det gis tilbud innen ulike yrkesfag og allmennfag. Som vi ser av tabellen nedenfor gir 10 universitet/høyskoler et PPU-tilbud innen det vi kan kalle kunsthøgskole eller estetiske fag.

Gjennom en kontaktrunde med ulike av disse aktørene fikk jeg klarlagt at tilbudene varierer fra år til år. Mange av høyskolene som gir PPU i allmenne fag tar også tidvis imot studenter med kunsthøgskolelig bakgrunn. Disse er ikke tatt i denne oversikten.

Oversikt over hvilke statlige utdanningsinstitusjoner som gir praktisk-pedagogisk utdanning og faglærerutdanning innen kunsthøgskole

Universitet/høyskole Avdeling	PPU i Kunsthøgskole/estetiske fag	Faglærerutdanning
Høyskolen i Agder		Faglærerutdanning i musikk, dans og drama
Høyskolen i Akershus Avd. for yrkesfaglærerutdanning	Formgiving, kunst og handverk	
Høyskolen i Bergen		Faglærerutdanning i musikk, dans og drama
Høyskolen i Nesna		Faglærerutdanning i praktisk-estetiske fag
Høyskolen i Oslo Avd. for estetiske fag	PPU for kunsthåndverkere og kunstnere	
Høyskolen i Sogn og Fjordane Avd. for lærerutdanning	Kunst og handverk eller yrkesdidaktikk i formgivingsfag	
Høyskolen i Stavanger Avd. for kunsthøgskole		Faglærerutdanning i musikk, dans og drama
Høyskolen Stord/Haugesund Avd. for lærerutdanning	Kunst og håndverk	Faglærerutdanning i praktiske og estetiske fag
Høyskolen i Telemark Avd. for estetiske fag, folkekultur og lærerutdanning	Formgiving, kunst og håndverk	Faglærerutdanning i praktiske og estetiske fag
Høyskolen i Tromsø Avd. for lærerutdanning Avd. for kunsthøgskole		Faglærerutdanning i praktiske og estetiske fag Faglærerutdanning i musikk, dans og drama

Høgskolen i Vestfold Avd. for lærerutdanning		Allmennlærerutdanning med vekt på estetisk fag
Høgskulen i Volda	Musikk, formgivende kunst og håndverk	
Universitetet i Oslo Institutt for lærerutdanning og skoleutvikling (ILS)	Drama/teater, kunst og kulturhistorie, musikk	
Norges teknisk-vitenskapelige universitet (NTNU) Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse (SVT-fakultetet), - Program for lærerutdanning	Estetiske fag	
Universitetet i Tromsø Det samfunnsvitenskapelige fakultet - Institutt for pedagogikk	Estetiske fag (avhengig av søkerne)	
Norges Musikkhøgskole Institutt for musikkpedagogikk, musikkteori og skapende musikkfag	PPU for musikere	
Kunsthøgskolen i Oslo Avd. Statens balletthøgskole	Ballett, dans	

Kilde: Universitets- og høgskolerådet, Nasjonalt råd for lærerutdanning

Selv om mange av utdanningsinstitusjonene tilbyr PPU-studier i allmenne fag, og en del av dem derved også i "kulturskolefag", savner jeg slike tilbud fra en del sentrale institusjoner. Jeg tenker her på f. eks. Kunstakademiet i Trondheim, Fakultet for arkitektur og billedkunst, NTNU, som ikke har noe PPU-tilbud. Et annet eksempel er Kunsthøgskolen i Oslo, som omfatter fem ulike avdelinger: Statens balletthøgskole, Statens håndverk- og kunstindustriskole, Statens kunstakademi, Statens operahøgskole og Statens teaterhøgskole. Av disse er det bare Avdeling Statens balletthøgskole som tilbyr et PPU-studium.

Disse institusjonene er på mange måter å sammenligne med Norges musikkhøgskole. Der har en i en årrekke tilbudt PPU, og høgskolen har lang tradisjon på å tenke pedagogikk, didaktikk og yrkesforberedende studietilbud. Her har de andre høgskolene og akademiene mye å ta igjen. Vi vet behovet for denne type kompetanse er økende i og med den positive utviklingen i kulturskolene med tilbud innenfor alle kunstfag.

Ved de fleste av institusjonene som gir høyere utdanning innen musikk- og kunstfag, slike som bl.a. konservatoriene, gis PPU både som en del av faglærerutdanningen og som en tilleggsutdanning over ett eller to år.

De studiestedene som tilbyr PPU i yrkesfag har som regel også formgivingsfag.

4.2 Presentasjon av noen aktører og deres program

Noen av konklusjonene på spørreundersøkelsen (kap. 2) var at de som ønsker å ta en videreutdanning innenfor det pedagogisk og didaktiske fagområdet ønsket et desentralisert tilbud, gjerne modul- eller delbasert over mer enn ett år, og et tilbud som tar omsyn til at studentene vil være i arbeid.

Enkelte av høgskolene som driver PPU-studier har tatt nettopp slike omsyn når de har utarbeidet sine fag- eller studieplaner.

Jeg har valgt to utdanningsinstitusjoner som eksempler på PPU basert på nevnte kriterier, og vil trekke fram noen relevante momenter om organisering, faglig innhold og praksis for å gi et lite innblikk i tenkningen ved disse institusjonene.

4.2.1 Fleksibel PPU (FPPU), NTNU

Program for lærerutdanning (PLU) ved NTNU, har ansvar for all PPU ved universitetet i Trondheim. Ved siden av den mer tradisjonelle PPU'en over ett år, som bl.a. omfatter flere estetiske fag som f. eks. musikk, drama og formgivingsfag, tilbyr PLU en toårig FPPU i yrkesfag og en del allmennfag. Dette studietilbudet tar sikte på å møte en målgruppe som har bred yrkeserfaring, bor geografisk spredt, har høy faglig kompetanse, og som vil være svært ulik i alder. Studiet kombineres med arbeid i skolen, og tas over lengre tid.

Utgangspunktet for studiet er den enkeltes egne erfaringer fra klasserommet og i jobbsituasjon ellers. Følgende hovedprinsipper vektlegges i studiet:

- praksisbasert og funksjonsorientert tilnærming
- integrert helhetlig utdanning (pedagogikk, fagdidaktikk og praksis)
- aktiv studentdeltakelse (medinnflytelse og medansvar)
- problemorientert og refleksjonsorientert læring

Studiet baserer seg på forståelsen av at kunnskap gir perspektiv i lærerarbeidet og at lærerarbeid i seg selv er kunnskapsutviklende.

Gjennom studieområdene *fagdidaktikk* og *pedagogisk teori* vil en ut fra ulike perspektiver belyse fire hovedområder, med ett hovedområde pr. semester:

1. Individuelle og sosiale forutsetninger for læring og utvikling.

Her settes fokus på eleven i klasserommet/verkstedet, ulike syn på læring, forholdet mellom læring og undervisning, og tilpasning av undervisningen.

2. Skolens kunnskapsinnhold.

Hovedfokus er på legitimeringsproblematikk, ulike syn på kunnskap, og forholdet mellom yrkesfag/vitenskapsfag og skolefag.

3. Skolen som organisasjon, lærerens arbeid og arbeidsfellesskap.

Hovedfokus på læreren og lærerprofesjonen, ulike sider ved lærerens oppgaver, samarbeid mellom kolleger, og samarbeid mellom skole og hjem.

4. Samfunn, skole, individ.

Hovedfokus på forholdet mellom skole, kultur og samfunn, og skolens oppgaver og funksjon i et samfunnsperspektiv.

Studiet er organisert i 4 deler og går over 4 semestre (2 år), inklusive praksisdelen (12 uker). Gjennom alle delene veksles det mellom ulike samlinger, både sentrale og regionale, som alle går over tre dager, og der en benytter ulike arbeidsformer. I tillegg arbeider studentene både individuelt og i grupper i mellomperiodene, og får veiledning ved hjelp av IKT-baserte hjelpemidler.

Praksisdelen har en todelt utfordring. Den skal for det første bidra til å utvikle kunnskaper, ferdigheter og holdninger innenfor et faglig arbeidsområde. For det andre skal opplæringen gi kompetanse til å samvirke og samhandle med mennesker en skal arbeide med. Utvikling av en slik sammensatt kompetanse krever læring både gjennom teoristudier og praksiserfaringer – og et nært samspill mellom disse.

I lærerutdanningen har en i hovedsak nå forlatt mester-svenn modellen der øvingslærer lager demonstrasjonsundervisning og studentene aper etter. Stikkord i nåtidens praksisundervisning er refleksjon, handling, erfaring, veiledning og dialog. Det dialektiske spillet mellom handling og refleksjon skal bringe fram nye innsikt og bedre praksis. Også i praksisdelen følger en de 4 hovedområdene. En legger opp til en progresjon der studentene starter med observasjonspraksis i grupper, og avslutter med individuell praksis knyttet til sitt/sine undervisningsfag.

Veiledet skolepraksis skal ha et omfang på 12 uker. Disse ukene fordeler seg på følgende måte:

1. semester:

- 1 uke observasjon med fokus på et av målområdene for pedagogikk
- 3 uker egenpraksis knyttet til egne undervisningsfag inkludert gjennomføring av et prosjekt
- praksisbesøk (etter dette besøket skal studentene lage en praksisoppsummering der en redegjør for, reflekterer over og vurderer sin egen praksis; rapporten skal kunne ut i konkrete utviklingsmål for den videre praksisen. Denne rapporten skal leveres inn i 2. semester)

2. semester:

- 2 uker parpraksis der en skal gjennomføre et opplæringsopplegg tilpasset ulike elevers forutsetninger og behov
- en vurdering av en opplæringarenas organisasjon / virksomhet. Her kan en blant annet bruke observasjon, studie av virksomhetsplaner, intervju, samtale med ulike personer innen opplæringsenheten

3. semester:

- 6 uker egenpraksis der en planlegger, gjennomfører og vurderer ulike typer undervisning basert på gjeldende læreplaner
- praksisbesøk (her tar en utgangspunkt i studentenes praksisrapport med utviklingsmål)

4. semester:

- samtale om ulike yrkesetiske dilemmaer som studenten har møtt / vil møte i praksis

I løpet av det praktisk pedagogiske studiet skal studentene delta på ett eller flere prosjektarbeid der studentens fag inngår. I tillegg skal studenten delta i slikt arbeid som personalmøter, fagseksjonsmøter, teamarbeid, møter med foresatte og elever, ekskursjoner mm

Arbeidsmengden for studentene skal tilsvare en lærers fulle arbeidsuke og reell individuell undervisning skal til vanlig tilsvare 8-12 timer per uke. Praksissted kan være grunnskolens mellom- og ungdomstrinn, allmennfaglige- og yrkesfaglige studieretninger i videregående skoler, lærebedrifter og voksenopplæringsinstitusjoner.

Studieplan FPPU side 16

Denne fleksible praktisk-pedagogiske utdanningen retter seg i dag mot studenter med fagene norsk, fremmedspråk, naturfag, matematikk og yrkesfag. Studenter med kunstfag/estetiske fag er henvist til det ordinære ettårige PPU-studiet.

4.2.2 Deltidsstudium i Praktisk Pedagogisk Utdanning, Høgskulen Stord/Haugesund (HSH)

HSH ønsker med sitt deltidsstudium å lage et studietilbud for studenter som har fullført en fagutdanning, og som har midlertidig tilsetning i skoleverket. Organisatorisk bygger planen på

- Deltidsstudium over 3 semester
- Sentrale og regionale samlinger (over henholdsvis 3 og 2 dager) ved siden av arbeid i basisgrupper. 3 samlinger per semester
- Bruk av IKT (primært internett og e-post) i veiledningsarbeidet

Hovedprinsipp som vektlegges i utdanningen er

- Praksisbasert og funksjonsorientert tilnærming
- Integreert helhetlig utdanning (pedagogikk, fagdidaktikk og praksis)
- Aktiv studentdeltaking (medvirkning og medansvar)
- Problemorientert og refleksjonsorientert læring

Gjennom studieområdene fagdidaktikk og pedagogisk teori vil en ut fra ulike perspektiver belyse 3 hovedområder:

1. Tilrettelegging for læring og utvikling (læreren i fokus)

Her settes hovedfokus på læreren og lærerprofesjonen, ulike sider ved lærerens oppgaver, samarbeidet mellom kolleger, og samarbeidet mellom skole og hjem.

2. Læring og læreforutsetninger (eleven i fokus)

Hovedfokus settes på eleven i klasserommet/verkstedet, ulike syn på læring, forholdet mellom læring og undervisning/instruksjon, og tilpasning av undervisningen.

3. Samfunn, skole og elev (samfunnsperspektivet – samspill individ-skole-samfunn)

Her settes hovedfokus på forholdet mellom skole, kultur/samfunn, elev. Skolen som samfunnsinstitusjon og kulturbærer i fortid-, nåtid- og framtidsperspektiv. Opplæringssystemets samfunnsoppgaver og verdigrunnlag. Lærings- og kunnskapssyn i sentrale læreplandokumenter for skolen og arbeidslivet. Videre rettes fokus på legitimeringsproblematikk, ulike syn på kunnskap, og forholdet mellom yrkesfag/vitenskapsfag og skolefag.

Med hensyn til praksisdelen vil studenter som er tilsatt i en undervisningsstilling ved en skole få veiledet praksis i 200 timer. I tillegg skal de ha minst 40 timer relevant praksisopplæring knyttet til en annen skole eller opplæringsinstitusjon enn den de selv arbeider ved.

Progresjon i praksis

Studentene må ha praksis i de(t) skoleslag de har kompetanse for.

1. semester. (hausten 2001)

20 timer observasjon med fokus på et av målområdene for pedagogikk/didaktikk. Praksis tilsvarende 80 timer undervisning knyttet til egne undervisningsfag, inkludert gjennomføring av et prosjekt.

Utarbeide individuell arbeidsoppgave over avtalt tema.

2. semester: (våren 2002)

80 timer parpraksis (ev. elektronisk samarbeid) der en skal gjennomføre et opplæringsopplegg tilpasset ulike elevers forutsetninger og behov.

Par/gruppe praksis der en planlegger, gjennomfører og vurderer ulike typer undervisning basert på gjeldende læreplaner.

Utarbeide arbeidsoppgave over avtalt tema

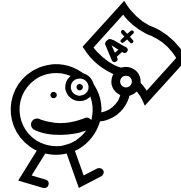
3. semester. (hausten 2002)

60 timer egenpraksis ev. 20 timer ved egen skole og 40 timer praksis på annen skole. I praksis skal studentene særskilt arbeide med opplæringen sine mål og funksjoner i et samfunnsperspektiv.

Utarbeide arbeidsoppgave over avtalt tema

Fagplan s. 10

Begge disse eksemplene på utdanningsmuligheter innen PPU har innholdskomponenter som er aktuelle både for kulturskolelærere og andre yrkesgrupper, samtidig som de skisserte organiseringsformer og arbeidsmåter er i tråd med kulturskolelærernes behov ifølge spørreundersøkelsen. Dette er med andre ord erfaringer å bygge på i utforming av et studietilbud for kulturskolelærere.

5 Kompetanse og kompetansekrav

Det er viktig ut fra den opprinnelige søknaden om dette forprosjektet (jf. side 20) å klargjøre nærmere de kompetansekrav som eksisterer for tilsatte i musikk- og kulturskolen.

I den sammenheng kan det også være vesentlig å se hvilke krav som stilles for tilsetning i grunnskole og videregående skole.

Jeg vil imidlertid først forsøke å klargjøre kompetansebegrepet, og si noe om den pågående kompetansereformen.

5.1 Kompetanse

Realkompetanse brukes om all den kompetansen en person har skaffet seg gjennom betalt eller ubetalt arbeid, etterutdanning, fritidsaktiviteter og annet, og som kommer i tillegg til den kompetansen vedkommende har dokumentert gjennom sin grunnutdanning.

Grunnlaget for den nå så aktuelle Kompetansereformen er bl.a. NOU 1997:25 Ny Kompetanse og Stortingsmelding nr 42 (1997-98) Kompetansereformen. Denne reformen

- er først og fremst en arbeidslivsreform
- skal legge til rette for livslang læring
- skal styrke verdiskapningen og bidra til å oppfylle virksomhetenes kompetansebehov
- forutsetter samspill mellom myndighetene og partene i arbeidslivet

Reformen innebærer en rekke nye lovfestede rettigheter og utviklingstiltak som både skal bidra til å møte samfunnets behov for økt kompetanseutvikling, og de voksnes behov for personlig og faglig utvikling.

Den skal styrke arbeidsplassen som læringsarena og bidra til utvikling av fleksible læringsformer tilpasset arbeidslivets og voksne menneskers læringsbehov.

Viktige momenter i denne reformen er

- * at voksne kan studere på grunnlag av realkompetanse
- * retten til utdanningspermisjon
- * kompetanseutviklingsprogrammet
- * et nasjonalt system for dokumentasjon av realkompetanse
- * Omstilling av det offentlige utdanningssystemet

Stortinget har vedtatt at universiteter og høyskoler kan ta opp voksne søkere uten formell studiekompetanse til enkeltstudier dersom deres realkompetanse blir godkjent som likeverdig. Søkeren må være 25 år eller eldre, og det er den enkelte utdanningsinstitusjon som skal vurdere om vedkommende har de nødvendige kvalifikasjoner for studiet. Dersom søkeren tas opp og består

eksamen i et studium av minst ett års varighet, vil dette gi generell studiekompetanse. Dokumentasjon av realkompetanse skal også kunne gi avkorting av et studium eller fritak for eksamen eller prøve.

Fra høsten 2001 er alle offentlige høgre utdanningsinstitusjoner pålagt å vurdere søknader om opptak på grunnlag av realkompetanse. Allerede høsten 2000 tok 15 høgskoler og universitetet i Tromsø opp studenter uten formell studiekompetanse til enkelte studier, som en forsøksordning.

Stortinget har vedtatt en endring i Arbeidsmiljøloven som gir arbeidstakere individuell rett til utdanningspermisjon. Lovendringen trådte i kraft 1. januar 2001.

Loven slår fast at arbeidstaker som har vært i arbeidslivet i minst tre år og som har vært tilsatt hos arbeidsgiveren de siste to år, har rett til heltids- eller deltidspermisjon i inntil tre år for å delta i organiserte utdanningstilbud. Utdanning ut over grunnskole eller videregående opplærings nivå må være yrkesrelatert for å gi rett til permisjon. Utdanningspermisjon kan likevel ikke kreves når det vil være til hinder for arbeidsgivers forsvarlige planlegging av drift og personaldisponeringer.

5.2 Kompetansereformen

Arbeidslivets, samfunnets og individets behov for kompetanse er basis for reformen. Den skal omfatte alle voksne i og utenfor arbeidsmarkedet og ha et bredt og langsiktig perspektiv. Reformen skal gjennomføres som en prosess hvor både arbeidsgivere, arbeidstakere og det offentlige må bidra aktivt.

* En kompetansereform vil stille betydelige krav til omstilling i det offentlige utdanningssystemet for å kunne gi tilbud tilpasset voksnes erfaringer og livssituasjon. Samspillet mellom utdanningssystemet, de frivillige studieorganisasjonene og andre utdanningsaktører vil bli avgjørende - ikke minst ved bruk av moderne teknologi og fjernundervisning.

Viktige prinsipper i en kompetansereform:

* Arbeidslivets, samfunnets og individets behov for kompetanse må være basis.

* Både grunn- og etterutdanningen for voksne bør i størst mulig grad være etterspørselstyrt, fleksibel, tilgjengelig og tilpasset individets og virksomhetens behov. Opplæringen må legges til rette og bygge på den enkeltes kompetanse, både den som allerede er dokumentert gjennom grunnutdanning, og realkompetanse.

* For den videre kompetanseutvikling er det viktig å få etablert et system for dokumentasjon og verdsetting av voksnes realkompetanse. Systemet bør ha legitimitet både i arbeidslivet og i utdanningssystemet.

5.3 Kompetansekrav for grunnskole og videregående skole

Fra 01.08.02 har Utdannings- og forskningsdepartementet fastsatt nye forskrifter om lærerkompetanse. Disse er tatt inn i *Forskrift 28. juni 1999 nr. 722 til opplæringslova*, som kapittel 14, og vil dermed erstatte det som nå står i kapittel 14.

Her finner vi listet opp krav for tilsetting i grunnskole og videregående skole. Utover det som gjelder de som har førskole- eller allmennlærerutdanning, vil vi finne at for å bli tilsatt i 1. klasse i grunnskolen er ett av kravene som må oppfylles at en må ha

Faglærerutdanning i praktiske og/eller estetiske fag, jf. universitets- og høyskolelova 54b nr. 4 eller tilsvarande kompetanse i disse faga. Tilsetjing kan skje for undervisning i fag / på fagområde der vedkommende har minst 10 vekttal / 30 studiepoeng relevant utdanning.

For å kunne få tilsetting på 2. – 4. klassetrinn må en fylle kravet om

Faglærerutdanning i praktiske og/eller estetiske fag, jf. universitets- og høyskolelova § 54b nr. 4, eller tilsvarande kompetanse i disse faga. Tilsetjing kan skje for undervisning i fag / på fagområde der vedkommende har minst 10 vekttal / 30 studiepoeng relevant utdanning.

Tilsvarende krav gjelder for tilsetting på 5. – 10. klassetrinn, mens en for tilsetting i den videregående skolen må ha 20 vekttall / 60 studiepoeng relevant utdanning.

Her skal vi merke oss bruken av ordet *eller* i lovteksten. En students faglige kompetanse kan være bygget opp på ulike vis, og her åpnes det opp for et mangfold av faglige "bakgrunner" som supplert med PPU gir lærerkompetanse.

Ikke minst ser vi behovet for slike individuelle vurderinger i sammenheng med at mange unge i dag tar sin utdanning i utlandet.

Kravet til *pedagogisk kompetanse* finner vi i lov av 12. mai 1995 nr. 22 om universiteter og høyskoler § 54b. Kravet her gjelder all lærerutdanning, og den pedagogiske utdanningen skal gis i samsvar med rammeplaner gitt av departementet. Her omtales den praktisk-pedagogiske utdanningen under pkt. 6 i § 54b.

Alle som skal undervise i grunnskole og videregående skole må følgelig ha godkjent pedagogisk utdanning i tråd med disse lovparagrafene.

5.4 Kompetansekrav for kulturskole

Musikk- og kulturskolen ble lovfestet her til lands i 1997, som det første land i Europa.

Alle kommunar skal aleine eller i samarbeid med andre kommunar ha eit musikk- og kulturskoletilbod til barn og unge, organisert i tilknytning til skoleverket og kulturlivet elles.

Opplæringslova § 13-6

Musikk- og kulturskoletilbud er derfor også omtalt i opplæringsloven (Lov om grunnskolen og den videregående opplæringen av 17. juli 1998 nr. 61).

Viktig å merke seg er at utover § 13-6 er det bare to av bestemmelsene i opplæringsloven som gjelder for musikk- og kulturskoletilbudet. Det er § 14-1 om tilsyn fra statens utdanningskontor og § 15-1 som informerer om forvaltningsloven.

Ellers gjelder altså ikke opplæringslovens regler for musikk- og kulturskolene, noe som blant annet betyr at lærerne som underviser i dette skoleslaget *ikke* er omfattet av kompetansekravene i § 10 – 1 med forskrifter. Disse kompetansekravene går blant annet på krav om relevant faglig og pedagogisk kompetanse.

Reelt sett stilles det med andre ord *ingen formelle krav til pedagogisk utdanning for tilsetting i kulturskolen.*

Et vesentlig poeng er imidlertid at kulturskolen skal være et kompetansesenter i lokalsamfunnet, og samarbeide med både skoleverk for øvrig, barnehage og kulturliv. Dette samarbeidet vil ofte kunne bestå i støtte- og veiledningsfunksjoner, og reelt ser vi at mange kulturskoletilsatte har kombinertstillinger og følgelig også for eksempel arbeider i grunnskolen. Da kreves både faglig og pedagogisk kompetanse i forhold til dette skoleslaget.

Når vi derfor snakker om formell pedagogisk utdanning i kulturskolesammenheng, må det være ut fra de ønsker og muligheter som ligger i et samarbeid med andre skoleslag.

Ved tilsetting innebærer dette i praksis at hver kommune/kulturskole selv presiserer i sin utlysingstekst de krav de setter til søkere ved tilsetting i en gitt stilling. Formelle krav gjelder i forhold til lønnplassering når søkeren er tilsatt, med utgangspunkt i en gradering i forhold til antall års relevant høgskole-/universitetsutdanning. Ved spesielle anledninger hvor formell kompetanse mangler, kan søkeren gis en personlig plassering basert på realkompetanse. Dette kan for eksempel gjelde utøvende musikere/kunstnere uten formell kompetanse, men med en betydelig reell kompetanse.

For øvrig gjelder bestemmelsene i hovedtariffavtalen og i særavtale for musikk- og kulturskolene, samt lokale tilpasseavtaler.

6 Mot nye pedagogiske utdanningstilbud

Det synes helt åpenbart nødvendig å utvikle pedagogiske utdanningstilbud for tilsatte i kulturskolen, noe også resultatene fra spørreundersøkelsen klart viser. Motivasjonen for slik utdanning vil være ulik. Noen ønsker bl.a. etterutdanning for å skaffe seg mulighet for høyere lønn gjennom lokale lønnsforhandlinger.

Flere gir uttrykk for at de ønsker slike studietilbud velkommen for å høyne sin faglig-pedagogiske kompetanse, og enkelte ønsker å ta en formell utdanning i form av en PPU for bl.a. også å kvalifisere seg for undervisning i andre skoleslag.

En enkel klargjøring i forskjellene mellom etter- og videreutdanning kan kanskje være nødvendig:

Etterutdanning etterspørres fra tilsatte med (godkjent) formell kompetanse, men som altså ønsker å videreutvikle sin kompetanse, både på det faglige og ikke minst pedagogiske og didaktiske området. Etterutdanningskurs er tradisjonelt sett ikke knyttet opp mot vektall eller studiepoeng, men vi ser likevel en klar tendens i utdanningssystemet i dag til at flere og flere typiske etterutdanningskurs blir formalisert med studiepoeng for at søkerne kan bygge opp en bredere, formell kompetanse.

Her bør det settes inn ulike nye strategier ovenfor kulturskolene. Noe av ansvaret ligger selvsagt hos arbeidsgiver, men også utdanningsinstitusjonene bør i større grad lage tilbud for denne gruppen lærere. Norsk kulturskoleråd vil også fortsatt være en viktig aktør i denne sammenheng mht. å avdekke behov, utvikle tilbud og opprette kontaktnett mellom sine kulturskolelærere og høyskoler og andre som kan tilby etterutdanning.

Videreutdanning er en kompetansegivende utdanning. En kan velge å ta studiepoengsbaserte enheter ved høyskole for å bygge opp sin kompetanse, faglig og/eller pedagogisk.

Det er i denne sammenheng meget vesentlig å understreke at PPU *ikke* er et viderutdanningstilbud. PPU er en avsluttende del av en lærerutdanning, og kan ha flere benevnelser – for eksempel utdanningsprogram.

Den eneste veien å gå for å få pedagogisk kompetanse som grunnlag for tilsetting som lærer i f. eks. grunnskole og videregående skole, er som vi har pekt på via 60 studiepoeng praktisk-pedagogisk utdanning – eller tilsvarende. Poenget er her hvordan denne utdanningen tilrettelegges.

7 Skisse av en modulbasert fagplan i PPU for kulturskolelærere

En vanlig prosedyre for å utvikle en PPU-fagplan, vil – for å ivareta rammeplanens prinsipp om yrkesretting, helhet og sammenheng – forutsette at fagdidaktikere, pedagoger, øvingslærere og studenter samarbeider om å lage planen.

I denne utredningen vil jeg derfor bare lage det jeg kan kalle en skisse til en fagplan. Jeg vil bruke de kapitteoverskrifter som vanligvis brukes i slike fagplaner, og jeg vil reflektere og kommentere fritt de ulike momentene underveis. I et senere konkret prosjekt - en oppfølging av dette forprosjektet - vil det være vesentlig å utarbeide en mer konkret fag- eller studieplan.

En fagplan for kulturskolelærere som skal gi formell pedagogisk kompetanse, må først og fremst basere seg på eksisterende rammeplan. Jeg har imidlertid tatt utgangspunkt i forslag til *Rammeplan for praktisk-pedagogisk utdanning (Norgesnettrådets sekretariat 1. desember 2002)*, og de mål og rammer en der finner, selv om denne bare er et høringsutkast og per dato ikke gitt endelig godkjenning.

Videre vil studentenes individuelle behov og interesser være retningsgivende for fagplanarbeidet, her i form av de synspunktene som kommer fram av spørreundersøkelsen.

Jeg har også hatt utkast til *Rammeplan for kulturskolen (Norsk kulturskoleråd 21. oktober 2002)* som et utgangspunkt for deler av det innholdet.

Det er viktig å være klar over at studiet er på 60 studiepoeng, fordelt med 30 poeng pedagogikk og 30 poeng fag-/yrkespraksis. 12 – 14 ukers veiledet praksis er en integrert del av studiet. Det vil være viktig å modulisere studiet i den forstand at de ulike modulene kan fungere som etterutdanningstilbud, og at de som ønsker det i løpet av en tidsperiode kan ta alle modulene og slik få en helhetlig PPU.

7.1 Grunnlag

Fagplanen er basert på den kommende *Rammeplan for Praktisk-pedagogisk utdanning*, den som nå er ute til høring.

Målgruppen for dette studiet er studenter med ulik yrkeserfaring og fagkompetanse for arbeid i kulturskolen.

Studiet kan kombineres med arbeid i kulturskolen/grunnskolen, og går over (eksempelvis) fire semester.

Det som nå er nytt i utkastet til ny rammeplan er at den enkelte PPU-institusjon nå selv kan fastsette hvilke krav til faglig fordypning som kreves ved opptak, og har også ansvaret for å vurdere søkeres fag- og yrkeskompetanse.

Siden studiet i stor grad vil være nettbasert, må søkerne ha basiskunnskaper i bruk av IKT, samt ha tilgang til PC med internetttilkobling.

7.2 Mål, målområder og innhold

Formålet med utdanningen kan uttrykkes slik ut fra rammeplanen:

Lærerutdanning skal gjennom undervisning, forskning og faglig utviklingsarbeid gi den faglige og pedagogiske kunnskap og praktiske opplæring som er nødvendig for planlegging, gjennomføring og vurdering av undervisning, læring og oppdragelse. Utdanningen skal ta utgangspunkt i ulike forutsetninger hos elever og barnehagebarn og være i samsvar med målene for det opplæringsnivå den sikter mot. Utdanningen skal fremme studentenes personlige utvikling og yrkesetiske holdning, utvikle evne til refleksjon, vekke interesse for faglig og pedagogisk utviklingsarbeid som er relevant for arbeid i skole og barnehage, og gi forståelse for sammenhengen mellom læreryrket og opplæringssystemets funksjon i samfunnet.

Det praktisk-pedagogiske studiet skal sammen med fagutdanningen kvalifisere den enkelte student til å kunne planlegge, begrunne, gjennomføre og vurdere opplæring i samsvar med grunnleggende prinsipper i opplæringsloven og samfunnets og arbeidslivets kompetansebehov slik de er nedfelt i de aktuelle læreplanene.

Lærerens kompetanse er avgjørende i all pedagogisk virksomhet, og vi kan i denne sammenheng skille mellom 5 kompetanseområder som basis for lærerens yrkeskunnskap:

- *Fagkompetanse* handler om lærerens faglige basis. Denne faglige basis vil innenfor kunstfagene handle både om teoretisk, praktisk og kunstnerisk kompetanse.
- *Didaktisk kompetanse* dreier seg i hovedsak om å kunne planlegge og gjennomføre lærings- og utviklingsprosesser for alle elevene, og om evne til å kunne analysere og reflektere over ulike didaktiske kategorier som eksempelvis læringsinnhold, arbeidsmåter/metoder, elevforutsetninger og ramme faktorer.
- *Sosial kompetanse* omfatter sider som kunnskap og ferdigheter i samarbeid og kommunikasjon og innsikt i sentrale prinsipper for ledelse og organisering knyttet opp mot de ulike oppgaver læreren vil ha i forhold til elever, kolleger, foreldre og eksterne samarbeidspartnere.
- *Endrings- og utviklingskompetanse* er nødvendig for hele tiden å kunne fornye den pedagogiske virksomheten i forhold til de krav og forventninger som stilles til endring og nytenkning i samfunn og skole.
- *Yrkesetisk kompetanse* trenger læreren med tanke på de mange etiske utfordringer han vil stå ovenfor i sitt virke. Her er nok å nevne stikkord som ulike verdisyn og ulik kulturbakgrunn.

Den enkelte kulturskole og grunnskole bør drive et kontinuerlig lokalt planarbeid for å fremme interessen for kunst- og kulturaktiviteter hos de unge. Samarbeid kan skje på mange plan: samarbeid om organisering av kulturskolevirksomheten innenfor den ordinære skoledagen å bruke kulturskolelærerens spesialkompetanse som en tilleggsressurs til grunnskolens ordinære undervisning, rådgivning, samt utveksling av lærere skoleslagene imellom medvirkning av kulturskolens lærere og elever på tilstelninger og prosjekter av ulik art kulturskolen bidrar til å formidle profesjonell kunst og kultur ut til skolene kulturskolen bidrar til å formidle kulturelle aktiviteter ut til skolene faglige nettverk for kulturskolelærere og grunnskolelærere om utviklingsarbeid som formidler kunst og kultur inn i alle skolens fagområder og all virksomhet som omfatter barn i skolen kulturskolen bidrar til kunstnerisk utsmykning av det fysiske miljøet i grunnskolen, for å styrke estetisk sans og kvalitetsbevissthet hos barn og unge felles bruk av lokaler, spesialrom og verksteder felles kurs- og planleggingsdager bygge opp felles litteratur- og cd-samling, samling av billedkunst og kunsthåndverk til bruk i undervisninga samarbeid om bruken av kulturminner i lokalmiljøet være i dialog omkring enkeltelevers kompetanse og utvikling

Forslag til Rammeplan for kulturskolen

A. Læreren i klasserommet/verkstedet

Dette målområdet omfatter det daglige opplæringsarbeidet med elevene. Hovedmomenter i arbeidet er planlegging, gjennomføring og vurdering av undervisning og læring i samarbeid med enkeltelever, elever i grupper og klasse. Målområdet vil også omfatte et utviklingsperspektiv: analyse og vurdering av egne erfaringer og det å videreutvikle opplæringen i samspill med elever, kolleger og andre.

Studentene skal kunne:

- kartlegge og vurdere elevens utviklingsnivå, (kunstfaglige) kompetanse, interesser, læringsvaner og andre læreforutsetninger som grunnlag for individuelt tilpasset opplæring i ulike kunstfag
- redegjøre for, vurdere og anvende læreplaner, lovverk og andre styringsdokumenter og det verdigrunnlag, kunnskaps- og læringssyn som disse bygger på
- velge, vurdere og videreutvikle innholdet i opplæringen ut fra gjeldende læreplaner, fagdidaktiske prinsipper, kunstfagenes egenart og den enkelte elevs forutsetninger
- bruke og begrunne varierte arbeids- og vurderingsformer som fremmer skapertrang og kreativ utfoldelse, tankevirksomhet og refleksjon
- samarbeide med elever, kolleger og andre i planlegging, gjennomføring og vurdering av opplæringen
- bidra til å utvikle et godt læringsmiljø, gode øvings- og læringsvaner
- ha et bevisst forhold til sin funksjon og sitt ansvar som forbilde og rollemodell
- være en tydelig leder av et demokratisk og kreativt læringsfelleskap
- ta initiativ til faglig-metodisk utviklingsarbeid og kunne nyttiggjøre seg resultater fra faglig, kunstnerisk, fag-/yrkesdidaktisk og pedagogisk forsknings- og utviklingsarbeid

B. Læreren i skolen

Dette målområdet handler om å utvikle studentenes forståelse for skolens/virksomhetens mål og egenart som læringsarena og arbeidsplass. Det handler også om å gi kunnskap og erfaring med de organisasjons-, ledelses- og samarbeidsoppgaver en vil stå ovenfor som lærer, og de videreutviklingsmuligheter som disse oppgavene byr på.

Studentene skal:

- kunne forstå kulturskolens/grunnskolens særtrekk som organisasjon, dens mål, organisering, strategier og kultur generelt og i forhold til egen arbeidsplass spesielt
- kunne forstå, vurdere og utvikle samspillet mellom ulike organiseringsformer og god læring
- kunne vurdere og bidra aktivt til videre utvikling av det fysiske, sosiale og kreative arbeids- og læringsmiljøet i skolen/virksomheten
- være bevisst eget og kollegers fag-, kunnskaps-, kunst- og læringssyn
- kunne reflektere over forholdet mellom pedagogisk grunnsyn, opplæringens mål og skolens/virksomhetens praksis

C. Læreren i samfunnet

Målområdet omhandler samspillet mellom samfunnsutviklingen, opplæringens verdigrunnlag, faget/yrket og pedagogisk praksis. Læreren må kunne begrunne og utvikle sin faglige og fagdidaktiske forståelse og pedagogiske praksis ut fra et samfunnsperspektiv.

Studentene skal:

- ha innsikt i og bevissthet om kulturskolens/grunnskolens historiske, aktuelle og framtidige rolle som samfunnsinstitusjon og kulturbærer
- ha innsikt i og forståelse for hvordan samfunnsutviklingen, kunst og kulturliv, preger og preges av barne- og ungdomskulturen og barn og unges opplærings- og oppvekstsituasjon
- forstå kulturskolens plass som kompetansesenter i lokalsamfunnet, kunne bruke det lokale kulturliv som læringsarena og samarbeide med andre skoler, institusjoner og ressurspersoner for å realisere et variert og tilpasset opplæringstilbud
- ha innsikt i og forstå hvordan estetiske kommunikasjonsformer kan fungere som brubyggere på tvers av kulturelle forskjeller
- kunne gjøre rede for sitt fags plass og betydning i samfunnet, begrunne dets berettigelse i det norske opplæringssystemet og videreutvikle faget, egen lærerprofesjonalitet og virksomhet

7.3. Arbeidsmåter og undervisningsformer

Studentenes yrkeserfaring aktualiserer behovet for medinnflytelse og konkrete utfordringer studentene møter i egen undervisning.

Følgende hovedprinsipper vektlegges

- yrkesrelatert og praksisbasert tilnærming
- integrert helhetlig utdanning (fag, pedagogikk, fagdidaktikk og praksis)

- aktiv studentdeltakelse (medinnflytelse og medansvar)
- opplevelsesorientert, refleksjonsorientert og problembasert læring
- kunstfaglige og tverrfaglige tema- og prosjektarbeid

Hvert semester vil det legges opp til fellessamlinger og regionale samlinger der det gis obligatoriske forelesninger og kurs/seminarer. Mellom samlingene arbeider studentene individuelt og i basisgrupper med litteratur og ulike arbeidsoppgaver. Veiledning vil gis individuelt og gruppevis under samlinger og via internett.

Veiledet praksis vil foregå ved studentens egen kulturskole/grunnskole supplert med obligatorisk utplassering ved annen skole. Praksis vil bli vurdert av veileder(e) og faglærer(e) fra utdanningsinstitusjonen.

Regionale samlinger

Studiet vil i vesentlig grad bygge på arbeidet i regionale basisgrupper. Under regionale samlinger vil faglærerne møte disse gruppene, og arbeidsmåten vil da vekse mellom erfaringsutveksling, forelesninger, seminarer, workshops, gruppedrøftinger og veiledning.

Hovedhensikten vil være å integrere teori og praksis gjennom ulike arbeidsmetoder.

Samlingene vil bære preg av at det er kunstfag, opplevelse og uttrykk innholdet i studiet handler om, så kreative arbeidsmetoder vil bli vektlagt.

Det er et vesentlig poeng at studentene får ansvar for både innhold, planlegging, gjennomføring og vurdering av deler av samlingene.

Slike samlinger kan gå over tre dager.

Sentrale samlinger

Tidvis vil det være formålstjenlig å samle alle studentene i sentrale samlinger, gjerne over tre dager de også. Også her vil tema- og arbeidsmetoder variere: presentasjoner av egne arbeider, erfaringsutveksling, forelesninger, forestillinger, konserter, utstillinger, kurs/seminarer, gruppevis og individuell veiledning, etc.

Mellomperioder

I periodene mellom samlingene vil studentene ved siden av litteraturstudier kunne arbeide med ulike oppgaver individuelt og i sine basisgrupper.

Kontakten med de fagansatte vil hovedsakelig skje gjennom IKT-baserte hjelpemidler.

Obligatoriske oppgaver

I tilknytning til hver av modulene 1 og 2 vil studentene få en større, integrert oppgave. Oppgavene skal løses som gruppeoppgaver, og løsningene må godkjennes av faglærer.

I tilknytning til modul 3 vil studentene individuelt få arbeide med et utviklingsarbeid som skal ende opp med en rapport. Rapporten gis karakter, og vil telle med i sluttkarakteren for studiet.

7.4 Organisering

4 Moduler

Studiet vil organiseres i form av 4 deler eller moduler på 15 studiepoeng som til sammen utgjør 60 studiepoeng over to år. Slik gjør en det mulig for studenter å kombinere arbeid med studier.

Hver modul vil kunne ha sin egen overskrift med et spesifisert innhold basert på målområdene i planen. Inn i hver av modulene legges seminarer/workshops som planlegges og utformes på en slik måte at de som helhet – eller som selvstendige deler - kan fungere som separate etterutdanningskurs for interesserte.

Praksis

I studiet vil samspillet mellom pedagogikk, fagdidaktikk og praksis være nødvendig for å ivareta det helhetsperspektiv som kreves i lærerarbeidet.

Praksis omfatter 12-14 uker og vil være veiledet. Den legges i tilknytning til hele studieløpet.

Studentene skal ha praksis knyttet til de kunstfag de har undervisningskompetanse i. Praksis kan gjennomføres både individuelt og i par/grupper. Praksis må inkludere minst ett av de skoleslagene det utdannes for, men det er en fordel at studentene får erfaring fra flere skoleslag, for eksempel kulturskole og grunnskole. En kan også se en mulighet i at studentene får knyttet deler av sin praksis opp mot det frivillige kulturliv (kor, korps, danseklubb, etc.)

For å sikre muligheter for fordyping og sammenheng bør de 12-14 ukene ikke stykkes opp i mange og korte perioder.

Veileder engasjeres av utdanningsinstitusjonen, og hver student vil få anslagsvis 10 veiledningsbesøk á 4 timer på egen skole. Et veiledningsbesøk inneholder påhøring, før- og etterveiledning. Studenten vil i mellomperiodene arbeide med oppgaver og undervisningsopplegg knyttet til veiledningsbesøkene. Student og veileder avtaler seg imellom når veiledningen skal finne sted.

Praksis vurderes til "bestått" eller "ikke bestått".

7.5 Veiledning og vurdering

Veilednings- og vurderingsordningene i det praktisk-pedagogiske studiet skal ivareta de gjennomgående målene for studiet.

Vurdering underveis i studiet

Studentene skal gjennom studiet hjelpes til å utvikle de personlige og profesjonelle kvaliteter en trenger i læreryrket. Veiledning fra medstudenter, praksisveiledere og lærere skal bidra til bevisstgjøring og refleksjon omkring slike kvaliteter, og omkring krav og forventninger knyttet til lærerrollen.

Minst en gang hvert semester vil det legges det opp til en formell studievurdering. Denne går på studiekvalitet, innhold, organiserings- og arbeidsmåter i studiet i forhold til mål og prosesser.

Arbeidskrav

De studenter som ønsker å ta hele PPU-studiet (alle 4 modulene) må ha bestått praksis før de får gå opp til avsluttende eksamen.

Hver av de integrerte oppgavene som er knyttet til modul 1 og 2 må være vurdert til bestått.

Eksamen

Modul 4 vil avsluttes med en 7 dagers individuell hjemmeoppgave i fagdidaktikk og pedagogikk.

Denne oppgaven samt rapporten fra modul 3 vurderes av ekstern sensor.

Ved utregning av endelig karakter vektet utviklingsarbeidet 45%, mens den avsluttende oppgaven i fagdidaktikk og pedagogikk vektet med 55%.

8 Finansiering

Under 1.2 Klargjøring refererer jeg til at jeg ble bedt av referansegruppen om å utrede kostnader og muligheter for finansiering av en slik utdanning, da benevnt som videreutdanning. Jeg regner da med at en hadde i tankene den enkelte students økonomiske perspektiv.

Til dette er det følgende å si: PPU er som tidligere nevnt en del av ei lærerutdanning, og ikke en videreutdanning. Utdanningen vil derfor for den enkelte utdanningsinstitusjon være *budsjettfinansiert*. Det betyr at det er institusjonen, eller rettere sagt staten, som dekker utgiftene. Den enkelte student trenger derfor bare å betale semesteravgift (som for tiden ved HiNT er kr. 300 per semester), samt såkalte papirpenger (kompendier og lignende) og reiseutgifter. Eventuelle vikarutgifter ved samlinger vil være en egen sak som en kan drøfte med arbeidsgiver.

Dersom en kulturskolelærer ønsker å ta deler av PPU som *etterutdanning*, stiller saken seg imidlertid annerledes. Her vil den enkelte utdanningsinstitusjon måtte foreta en kostnadsberegning ut fra en rekke ulike faktorer jeg ikke skal komme inn på i denne sammenheng. Sannsynligvis må en påregne om lag kr. 15000 for å få en 20 studiepoengs modul.

9 Sluttord

I tiden framover vil alle utdanningsinstitusjoner drøfte alle høringsutkastene som er kommet fra departementet for alle typer lærerutdanning. Når rammeplanene så blir ferdig utformet skal det utarbeides nye fagplaner.

Denne utredningen har bl.a. pekt på det utdanningsbehovet og muligheter innenfor pedagogikk og fagdidaktikk som er knyttet til kulturskolene og dermed kunstoffagene - eller det vi tradisjonelt har kalt de praktisk estetiske fagene.

Dette er en utfordring universitet og høyskoler i større grad enn fram til nå bør ta på alvor. Og utfordringen er kort og godt å lytte til potensielle brukeres ønsker og behov, og utforme utdanningstiltak tilpasset disse – men med de faglige kvalitetskrav som er nødvendige. Stikkord for øvrig vil være fleksibilitet, desentralisering, moduloppbygging og bruk av IKT, slik bl.a. den skisserte fagplanen legger opp til.

I første rekke vil det være oppdragsgiver av denne utregningen sin oppgave – Kommunenes sentralforbund – å bruke denne utredningen for i større grad å åpne utdanningsinstitusjonenes porter for utdanningssøkende kulturskolelærere!

Litteratur

- Helgeland, Geir: Opplæringslova, Lov om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa av 17. juli 1998 nr. 61, Kommentartutgave, Universitetsforlaget AS 2001
- Fagplan for praktisk pedagogisk utdanning (Deltid), nettutgave 2002
Høgskulen Stord / Haugesund, www.hsh.no/lu/PPU/web/hovedside.html
- Rammeplan og forskrift for Praktisk-pedagogisk utdanning
Fastsatt 1.07.99 av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet
Utgitt av Norgesnettrådet 1999
- Rammeplan for Praktisk-pedagogisk utdanning, høringsutkast, nettutgave
Norgesnettrådets sekretariat 1. desember 2002, www.nnr.no
- Rammeplan for kulturskolen, notat, Norsk kulturskoleråd
- Stortingsmelding nr. 42 (1997-98), Kompetansereformen
Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet 1998
- Studieplan for fleksibel PPU, NTNU, nettutgave 2002, www.plu.ntnu.no
- Studieplan, praktisk-pedagogisk utdanning (PPU), Norges musikkhøgskole
2002

Vedlegg 1: Brev til rektor

Avdeling for sykepleier-, ingeniør- og lærerutdanning, Levanger
musikkseksjonen, 1. amanuensis Kai Lennert Johansen. Adr. HiNT, Røstad, 7600 Levanger
Tel. 74022783, mob. 97088273, kai.l.johansen@hint.no

Til rektor!

Undertegnede har fått i oppdrag av Kommunenes Sentralforbund å gjennomføre et forprosjekt der vi ønsker å

1. Registrere interessen for et videreutdanningsstudium i relevante pedagogiske emner blant *kulturskoletilsatte som mangler slik kompetanse*
2. Utforme en fagplan for et slikt studium.

I tilknytning til forprosjektet er det etablert ei referansegruppe som sammen med prosjektleder består av Odd Eikemo (KS), Oddvin Vatlestad (Norsk Kulturskoleråd), Vidar Hjemaas (Trondheim kommune, musikk- og kulturskolen) og Terje Adde (Musikernes fellesorganisasjon).

Referansegruppa har valgt Norsk Kulturskoleråds *Region Midt-Norge* for å teste ut interessen for et slikt studium, og kulturskolerådet er også vår formidlingskanal. Svarene vil være retningsgivende for det videre arbeid på landsplan.

Vi ber derfor om at du

1. Informerer alle dine tilsatte dette vedrører om forprosjektet
2. Motiverer og bidrar til at hver og en av dem fyller ut vedlagte skjema
3. På et eget ark skriver *hvor mange* medarbeidere du har som ikke har nødvendig pedagogisk kompetanse, og som altså dette tilbudet er beregnet på.
4. Samler inn skjemaene og returnerer alt til undertegnede.

Frist for innsending er 7. oktober 2002

Levanger den 12. september 2002

Med vennlig hilsen og takk for hjelpen!

Kai Lennert Johansen
Prosjektleder

Vedlegg 2: Spørreskjema

Avdeling for sykepleier-, ingeniør- og lærerutdanning, Levanger
musikkseksjonen, 1. amanuensis Kai Lennert Johansen
Tel. 74022783, mob. 97088273, kai.l.johansen@hint.no

SPØRRESKJEMA

Kulturskolearbeidere uten godkjent pedagogisk utdanning

Innledning

Bakgrunnen for dette spørreskjemaet er at KS har gitt undertegnede i oppdrag å registrere interessen for, og å lage en plan for et

desentralisert kompetansegivende videreutdanningsstudium på høgskolenivå innen fagområdet pedagogikk, fagdidaktikk (kunstfag) og fagmetodikk for pedagogisk personale i kulturskolene som mangler pedagogisk kompetanse.

Veiledet praksis vil være en del av studiet.

For å kunne delta på studiet kreves generell studiekompetanse eller realkompetanse (etter vurdering). Å delta på studiet vil selvfølgelig koste noe. Vi regner med at det på ulike måter skal kunne gis tilskudd til den enkelte.

Det er etablert ei referansegruppe for dette forprosjektet som sammen med prosjektleder består av Odd Eikemo (KS), Oddvin Vatlestad (Norsk Kulturskoleråd), Vidar Hjemås (Trondheim kommune, musikk- og kulturskolen) og Terje Adde (NMO).

Referansegruppa har valgt Region Midt-Norge for å teste ut interessen for et slikt studium, og svarene vil være retningsgivende for det videre arbeid på landsplan. Prosjektleder vil også utarbeide en fagplan for dette studiet, der resultatene fra denne spørreundersøkelsen vil være veiledende for utformingen.

Det er derfor være svært viktig for vårt videre arbeid - for å heve kompetansen og statusen for norske kulturskoler - at du først *leser* gjennom spørreskjemaet og deretter *svarer* på spørsmålene!

Du blir bedt om å krysse av det som gjelder for deg. På de stiplede linjene kan du gi mer spesifikke svar eller komme med andre forslag enn de svaralternativene som er gitt.

Det utfylte skjemaet kan du sende elektronisk til kai.l.johansen@hint.no, eller levere til din rektor som vil videreformidle det til meg.

Bakgrunnsopplysninger

Navn.....

Kulturskole.....

Hvilket fagområde underviser du i?

Musikk Drama Teater Kunst/handverk Dans/ballett
Annet

.....

Hvor lenge har du arbeidet i kulturskolen?

inntil 1 år 1-2 år 3-5 år 5-år eller mer

Antall undervisningstimer pr. uke

1-2 3-5 6-10 Mer enn 10 timer

.....

Tilsetningsvilkår

1. Hvilket tilsetningsforhold har du?

Fast tilsatt Midlertidig tilsatt Annet tilsetningsforhold

.....

2. Hvilken stillingskode har du?

Musikk- og kulturmedarbeider Musikk- og kulturskolelærer (m/høgskole)

Musikk- og kulturskolelærer (m/utd. utover høgskole)

Distriktsmusiker (m/høgskole) Distriktsmusiker (m/utd. utover høgskole)

Faglig bakgrunn/kompetanse

3. Hvilken utdanningsbakgrunn har du?

Videregående skole Høgskole/universitet Annen

.....

4. Hvilken fagpraksis (realkompetanse) har du som kvalifiserer deg for stillingen din?

.....

Motivasjon/interesse

5. Vil du være interessert i å søke på et slikt tilbud om det blir gitt i din region?

Ja Nei

Hvis nei:

6. Hva vil hovedgrunnen være til at du ikke vil delta?

Jobbsituasjon Familiesituasjon Økonomi

Har nødvendig kompetanse Andre årsaker

.....

Hvis ja:

7. Hva vil være hovedgrunnen til at du eventuelt vil delta på et slikt studium?

Faglig interesse ... Mulighet for høyere lønn

Andre årsaker

.....

Omfang/moduler

8. Vil du være mest interessert i at studiet har et omfang på

30 studiepoeng (10 vekttall, "halvårshet") over et studieår, eller

60 studiepoeng (20 vekttall, "årshet") over to studieår

.....

9. Synes du det ville være mest interessant om studiet organiseres i selvstendige moduler på 15 studiepoeng (5 vekttall), og der hver modul avsluttes med en egen Prøve/eksamen?

Ja Nei

.....

Organisering

10. Studiet vil kunne starte med ei innledende samling på 3-5 dager. Deretter kan det bli samlinger i hovedsak på eksempelvis fredager, samt noen samlinger fredag + lørdag.

Er du positiv til en slik organisering?

Ja Nei

.....

En del av studiet vil kunne skje via internett (oppgaveløsninger, forelesninger, etc.)

11. Har du tilgang på PC slik at du vil kunne følge et slikt opplegg?

Ja Nei

.....

12. Hvilken organiseringsform vil eventuelt passe deg best?

.....

.....

13. Andre kommentarer

.....

.....

.....

.....

